

Enfeksiyon Hastalıkları Hemşireliği ve Epidemiyoloji

Editör

Prof. Dr. B. Elçin YOLDAŞCAN

Yazarlar

Prof. Dr. B. Elçin YOLDAŞCAN

Prof. Dr. Necdet AYTAÇ

Prof. Dr. Ayfer TEZEL

Doç. Dr. Cantürk ÇAPIK

Doç. Dr. Evşen NAZİK

Doç. Dr. Funda ÖZDEMİR

Doç. Dr. Sevban ARSLAN

Yrd. Doç. Dr. Sevilay ERDEN

Yrd. Doç. Dr. Sonay V. BİLGİN

Uzm. Dr. Gülşen UÇAR KARCI

Uzm. Dr. Selçuk NAZİK

Dr. Ebru GÖZÜYEŞİL

© 2016 AKADEMİSYEN KİTABEVİ

Yayın Dağıtım ve Pazarlama A. Ş

Halk Sk. 5/A Yenişehir/ANKARA

Tel: 0312 431 16 33

www.akademisyen.com

Enfeksiyon Hastalıkları Hemşireliği ve Epidemiyoloji

Editör: Prof. Dr. B. Elçin YOLDAŞCAN

ISBN: 978-605-9354-71-4

Yayıncı Sertifika No : 25465

Yayın Koordinatörü : Yasin DİLMEN

Mizampaj : Kerem ACAR

Kapak : Kerem ACAR

Baskı : Reaksiyon Matbaacılık ANKARA 2016

DOI : 10.37609/akya.1708

Dağıtım Adresi
Akademisyen Kitabevi

Halk sk. 5/A Yenişehir/ANKARA

Tel: 0312 431 16 33

www.akademisyen.com

Bu kitabın yayın hakkı AKADEMİSYEN KİTABEVİ'ne aittir. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereği herhangi bir bölümü, resmi veya yazısı, yazarların ve yayıncısının yazılı izni alınmadan tekrarlanamaz, basılamaz, kopyası çıkarılamaz, fotokopisi alınamaz veya kopya anlamı taşıyabilecek hiçbir işlem yapılamaz. Yazıların içerikleri yazarları bağlamaktadır.

ÖNSÖZ

Enfeksiyon hastalıkları sadece gelişmiş ülkelerin değil tüm dünyanın sağlık sorunudur. Sınırların kalmadığı, globalleşen dünyada en önde gelen hastalık nedenleri sıralamasında ön sıralarda yer alan enfeksiyon hastalıkları, dikkatle ele alınması gereken, özellikle de sağlık profesyonellerinin bu yönden çok iyi eğitilmiş olması gereken bir hastalık grubudur. Hazırladığımız bu kaynak kitap ile değerli hemşirelerimizin gerek lisans eğitimlerinde gerekse sağlık hizmetlerini gerçekleştirirken ihtiyaç duydukları bilgilere kolayca ulaşma imkanı bulacaklarına inanıyorum. Bunun yanında kitapta her sağlık çalışanın olduğu gibi hemşirelik mesleğini yapan kişilerin de gerek çalışma alanındaki sağlık sorunlarına tanı koymak, gerekse çözüm yolları önermek ve hizmeti değerlendirme konusunda kullanacakları araştırma yöntemleri anlatılmıştır. Çeşitli üniversitelere mensup, çeşitli branşlardan 12 akademisyen arkadaşımız büyük özveride bulunarak kendi alanlarındaki yoğun deneyimlerini içeriğe aktardılar ve inanıyorum ki hemşirelik eğitiminde enfeksiyon hastalıkları ve araştırma yöntemleri hakkında elbirliği ile güzel bir eser oluşturduk. Hemşirelik yolunda öğrencilerimizin eğitimlerinde ve sonrasında mesleklerini icra ederken yararlanacakları bir kitabı alana kazandırmaktan duyduğum bu gururu tüm yazar akademisyen arkadaşlarımla paylaşıyor ve onlara özverili emekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof Dr B.Elçin YOLDAŞCAN
ÇÜTF Halk Sağlığı Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

YAZARLAR

Prof. Dr. B. Elçin YOLDAŞCAN

Çukurova Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Prof. Dr. Necdet AYTAÇ

Çukurova Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ayfer TEZEL

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Doç. Dr. Cantürk ÇAPIK

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Doç. Dr. Evşen NAZİK

Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Doç. Dr. Funda ÖZDEMİR

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Doç. Dr. Sevban ARSLAN

Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Sevilay ERDEN

Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Sonay V. BİLGİN

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Uzm. Dr. Gülşen UÇAR KARCI

Çukurova Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Selçuk NAZİK

Enfeksiyon Hastalıkları Uzmanı/Bingöl Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

Dr. Ebru GÖZÜYEŞİL

Çukurova Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm

Prof. Dr. B. Elçin YOLDAŞCAN

Epidemiyoloji Temel Kavramlar	1
Giriş ve Tanım	1
Epidemiyoloji	1
Epidemiyolojinin Temel Kavramları	1
Epidemiyolojik Araştırma Yöntemleri	5
Tanımlayıcı Çalışmalar	5
Analitik Çalışmalar	6
Kesitsel Araştırmalar	6
Toplum Saha Taramaları	8
Vaka Kontrol Araştırmaları	9
Kohort Araştırmaları	10

2. Bölüm

Prof. Dr. Necdet AYTAÇ

Uzm. Dr. Selçuk NAZİK

Hastalık Yapan Etkenler ve Temel Tanımlar	13
Giriş	13
Temel Tanımlar	13
Hastalık Yapan Etkenler	14
Biyolojik Etkenler	14
Aselüler Etkenler	15
Viroidler	15
Viruslar	15
Selüler Etkenler	16
Tek Hücreliler	16
Klamidyalar	16
Mikoplazmalar	16
Riketsiyalar	17
Bakteriler	17
Ökaryotikler	17
Protozoonlar	17
Mantarlar	17

Helmintler	18
Artropotlar	18

3. Bölüm

Prof. Dr. Necdet AYTAÇ

Bulaşıcı Hastalıkların Önlenmesi	19
Bulaşıcı Hastalık Çıkmadan Önce Alınması Gereken Önlemler	19
Çevreye Yönelik Önlemler	21
Su ile İlgili Önlemler	22
Besinlere Yönelik Önlemler	22
Atıklara Yönelik Önlemler	23
Vektörlere Yönelik Önlemler	23
Çevreye Yönelik Diğer Önlemler	23
Bulaşıcı Hastalık Çıktıktan Sonra Alınacak Önlemler	24
Bulaşıcı Hastalıklarda Sürveyans	25

4. Bölüm

Doç. Dr. Sevban ARSLAN

Yrd. Doç. Dr. Sevilay ERDEN

Hastane Enfeksiyonları ve Hemşirenin Rolü	27
Hastane Enfeksiyonu Tanımı ve Sıklığı	27
Hastane Enfeksiyonlarında Risk Faktörleri	28
Enfeksiyon Gelişimi Açısından Genel Risk Faktörleri	28
Hastane Enfeksiyonları	29
Santral Venöz Kateter İlişkili Kan Dolaşımı Enfeksiyonu (SVKİ-KDE)	30
Üriner Kateter İlişkili Üriner Sistem Enfeksiyonu (ÜKİ-ÜSE)	33
Kateterle İlişkili Üriner Sistem İnfeksiyonlarının (KİÜSE) Önlenmesi için	33
Cerrahi Alan Enfeksiyonları	34
CAE Önlemek İçin Alınacak Önlemler	35

5. Bölüm

Prof. Dr. Ayfer TEZEL

Bağışıklık	39
Aşılar	40
Aşı Takvimi	41
Çocukluk Dönemi Aşılamaya Takvimi	42
Doğurganlık Çağı Kadın/Gebe Aşılamaları	43
Aşı Uygulama Teknikleri	44
Aşı Uygulamalarında Genel Kurallar	46

Aşı Kontrendikasyonları	49
Aşılanmaya Engel Oluşturmayan Durumlar	51
Aşıların Saklanması Ve Soğuk Zincir	51
Aşı Dolabı ve Aşı Nakil Kapları	52
Bağışıklama Hizmetlerinde Sağlık Profesyonellerinin Sorumlulukları	53

6. Bölüm

Yrd. Doç. Dr. Sonay V. BİLGİN

Hava Yolu İle Bulaşan Hastalıklar	55
Giriş	55
Hava Yolu ile Bulaşan Hastalıkların Genel Özellikleri	55
Hava Yolu ile Bulaşan Hastalıkların Bulaş Yolu	56
Nezle (Soğuk algınlığı)	56
Grip (İnfluenza)	57
Tüberküloz (Verem)	58
Kızıl ve Streptokok Anjini	59
Su Çiçeği	60
Kızamık	61
Kızamıkçık	62
Kabakulak	63
Boğmaca	64
Difteri (Kuşpalazı)	66
Meningokoksik Menenjit	67
SARS (Severe Acute Respiratory Sendrome) (Şiddetli Akut Solunum Sendromu)	69
Kuş Gribi	70
Hava Yoluyla Bulaşan Hastalıklar Çıktıktan Sonra Yapılacaklar	71
Hava Yoluyla Bulaşan Hastalıklar Çıktıktan Sonra Yapılacaklar	71

7. Bölüm

Prof. Dr. B. Elçin YOLDAŞCAN

Uzm. Dr. Gülşen UÇAR KARCI

Gıda ve Su İle Bulaşan Hastalıklar	73
İshal Tedavisinde Kilit Önlemler Şunlardır	75
Su	75
Suyun Biyolojik Yönden Niteliğinin Kötü Olmasına Bağlı Hastalıklar	76
Su Yetersizliği ve Kötü Kişisel Hijyene Bağlı Hastalıklar	76
Suyun Kimyasal Yönden Niteliğinin Kötü Olmasına Bağlı Durumlar	76
Su İle Bağlantılı Vektörlerle Bulaşan Hastalıklar	76

Besin	76
Tifo	77
Kolera	77
Hepatit A	78
Hepatit E	79
Basilli dizanteri (Şigelloz)	79
E Coli	80
Listeriosis	80
Leptospirosis	81
Giardiazis	81
Yersiniozis	82
Creutzfeldt-Jakob Hastalığı	83
Gıda Zehirlenmesi	83
Su ve Besinlerle Bulaşan Hastalıklardan Korunma	84
Temizliğe Önem Verin	85
Pişmiş ve Çiğ Gıdaları Ayrı Tutun	85
İyice Pişirin	86
Yiyeceklerinizi Doğru Isıda Saklayın	86
Temiz Su, Temiz Malzeme Kullanın	86

8. Bölüm

Uzm. Dr. Selçuk NAZİK

Vektör Kaynaklı Hastalıklar	89
Giriş	89
Kırım Kongo Kanamalı Ateşi	89
Sıtma	91
Leyişmanyaz	92
Tularemi	93
Lyme Hastalığı	94
Zika Virüsü Hastalığı	94

9. Bölüm

Doç. Dr. Evşen NAZİK

Dr. Ebru GÖZÜYEŞİL

Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar ve Korunma Yolları	97
Sifiliz (Frengi)	99
Doğumsal (Konjenital) Sifiliz	100
GONORE (Bel Soğukluğu)	101

AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome-İmmün Yetmezlik Sendromu)	102
Hepatit B	105
Kandiloma Akuminata (HPV Enfeksiyonu)	107
Genital Herpes	108
Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonların Önlenmesi	110

10. Bölüm

Prof. Dr. Necdet AYTAÇ

Doç. Dr. Funda ÖZDEMİR

Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar ve Bildirim Sistemi	113
Genel Bilgi	117
Bulaşıcı Hastalıkların İhbar ve Bildirim Sistemi	117
Grup B" Hastalıklar	119
Grup C" Hastalıklar	119
Grup D" Enfeksiyon Etkenleri	120
Önemli Açıklama	121

11. Bölüm

Doç. Dr. Cantürk ÇAPIK

Bulaşıcı Hastalıklarda Bakım	129
Solunum Yoluyla Bulaşan Hastalıklarda Bakım	130
Sindirim Sistemi ile Bulaşan Hastalıklarda Bakım	132
Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklarda Bakım	134
Kan ve Diğer Yollarla Bulaşan Hastalıklarda Bakım	135
Deri Yolu ile Bulaşan Hastalıklarda Bakım	136